

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., po — pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejema upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 6. julija 1894.

Politiški oddelek.

Poslanci na gališki razstavi.

Mi smo že večkrat naglašali, kako važen faktor v notranji politiki da so avstrijski Poljaki, in izražali svoje obžalovanje, da je mej slovenskimi in poljskimi poslanci le premalo zveze. Vsled tega Poljaki skoro nič ne poznajo naših narodnih razmer. To je za nas Slovence večkrat že imelo slabe posledice.

Pri nas so seveda nekateri, ki so zoper vsako zvezo s Poljaki, češ, da se Poljaki ne čutijo Slovane. Taka sodba je pač popolnoma napačna. Kdor pogleda poljsko slovstvo, bode pač videl, da se Poljaki zanimajo vsaj v toliki meri za druge Slované, nego se Rusi, pri katerih je znanje o družih Slovanih jako majhno. Obsojati tudi ne moremo Poljakov, če tirajo nekako bolj separatistično politiko. To prihaja pač le od tod, da ima Galicija neki izjemen položaj. Separatistično politiko tirajo v Avstriji skoro vsi Slovani. Če Čehi ali pa Hrvatje vedno trkajo na svojo zgodovinsko pravo, to pač ni manj separatistična politika, nego je politika poljskih državnih poslancev, kajti uresničenje češkega in hrvatskega prava bil bi pogin za nekatere druge slovanske rodove v Avstriji.

Mladočehi imajo ravno zaradi tega tako malo vspeha s svojo politiko, ker so si od sebe odtujili Poljake. Da niso njih vodje vedno se zaganjali v Poljake, bil bi njihov položaj v državnem zboru vse drugačen. Baš nasprotje mej Mladočehi in Poljaki je mnogo pripomoglo, da se je sklenila koalicija in da se vzdržuje. Mej Poljaki nikakor niso vsi za koalicijo. Mej njimi je močna stranka, katera ni za koalicijo. Ta stranka bi se koaliciji ne bila pridružila, da niso vodje protikoaliciji baš Mladočehi, ki so že tolikrat žalili Poljake. Tudi ne smemo misliti, da so vsi Poljaki nasprotni razširjenju volilne pravice. Temu nasprotuje samo poljska plemenitaška stranka, katera se pa mora boriti že dolgo za svoj vpliv. Mej narodom poljskim, posebno v mestih, se pojavlja nova čisto demo-

kratična stranka, katera ni nasprotna razširjenju volilnega prava in je sploh za večjo svobodo. Ta stranka tudi ni tako specialno poljska nego so plemenitaši, temveč ima širje in višje obzorje, v njej bi Slovenci lahko našli dobre zaveznike. Za plemenitaško stranko so v Galiciji mesta že zgubljena, pa tudi v kmetskih občinah se jej stališče daje. Celó v veleposestvu ne more več absolutno gospodariti, o čemer je nas poučila nedavno neka dopolnilna volitev. Računati je treba s poljskim narodom samim, ne pa le z njegovimi državnimi zastopniki.

Občno je znano, da Poljaki odločujejo o večini v državnem zboru. Brez njih nobena vlada ne more dobiti večine. Iz tega je vidno, da tesneje zveze s Poljaki morejo nam Slovincem mnogo koristiti. Govori se, da vlada samo zaradi tega ne misli se udati Nemcem zastran celjske gimnazije, ker so se za ta zavod nekoliko zavzeli Poljaki. Poslanci slovenski, kateri so ostali v koaliciji, zatoorej le umno ravnajo, ako iščejo tesnejše zveze s poljskim klubom. Vsaka naša zahteva, za katero zastavijo Poljaki svoj vpliv, se nam bode izpolnila. Seveda slovenski poslanci zunaj koalicije v tem oziru nimajo tako ugodnega stališča.

Zaradi tega je nas le veselilo, da sta se potovanju državnih poslancev v Galicijo pridružila tudi g. Hohenwart in Šuklje. Posebno poslednji je zastopal nas Slovence. Gosp. Šuklje je bil zato zaradi tega precej sposoben, ker ima on že tako mej poljskimi politiki več prijateljev. Sedaj si je pa gotovo razširil krog svojih znancev mej Poljaki. Upamo, da je porabil to priliko, da je pojasnil Poljakom naše narodne razmere. Gosp. profesor se sicer zares rad suče le v višji politiki, ali vendar smo preverjeni, da ima še vedno nekaj srca za svoj narod. Tudi smo prepričani, da vezi, ki so se mej g. Šukljem in Poljskimi politiki ob tem shodu sklenile, se bodo vedno krepile in da nam Slovincem le koristijo, če pripeljejo do tega, da bode mej poljskimi in slovenskimi poslanci v bodoče vse živahnejše občevanje, nego je bilo dosedaj.

Sicer pa že to, da je poleg grofa Hohenwarta bil

povabljen k potovanju v Galicijo tudi gosp. Šuklje, nam dokazuje, da imajo Slovenci še vedno nekaj veljave v političnih krogih in da jih zmatrajo zlasti koalicijski politiki še vedno za važen faktor, kateri bi se ne dal lahko zameniti. To pa baš omogočuje našim poslancem, da morejo na Dunaji kaj doseči, ako bodo znali si izkoristiti položaj. Baš v tem oziru se lahko marsikaj nauče od Poljakov. Poslednji so znali vsak položaj izkoristiti zase. Vedno so imeli pred vsem svoje poljske koristi pred očmi, svoje postopanje potem uravnali. Naših poslancev ni toliko v državnem zboru, ali vendar morejo marsikaj doseči, ako bodo hodili po potih, katere so jim že večkrat pokazali Poljaki.

To potovanje poslancev v Galicijo ni imelo le namena ogledati gališko razstavo in seznaniti se z napredkom poljskega naroda v poslednjem stoletju, temveč imelo je tudi velik političen pomen, imelo je namreč utrditi koalicijo in svetu pokazati njeno življensko zmožnost. Vsi časopisi priznavajo važnost temu potovanju v Galicijo. Nas pač posebno ne more veseliti, če se koalicija utrdi, ker smo tudi danes še prepričani, da za slovenstvo taka politika ni dobra. Računati je pa nam potreba z razmerami. Koalicija se utrjuje od dne do dne in v naših močeh ni, da bi jo strmoglavili. Bil je čas, ko je bilo mogoče še tako politiko preprečiti, ali te priložnosti naši poslanci niso porabili. Morali bi bili že tedaj z vso odločnostjo porobu se postaviti, ko so se začela pogajanja o zvezi mej konservativci in liberalci. Dognanim faktom se upirati, je pa že bilo prepozno. Protikoalicija se pa tudi ni obnesla, kakor je bilo pričakovati. Mladočehi so njeni vodje, ali so pokazali svojo nesposobnost k sebi privleči druge stranke. Niti Rusinov niso mogli si pridobiti.

Zato pa moramo Slovenci le veseli biti, ako se bode dalo tudi v koaliciji kaj pridobiti.

Potovanje poslancev v Galicijo je pa vsekako nam nekoliko olajšalo delovanje v tem oziru. Poleg tega se je pa iz raznih govorov videlo, da sami Nemci že priznavajo, kako važen faktor da so Poljaki, da torej sami ne morejo več odločevati. To spoznanje je pač veselo za nas, ker se Nemci vendar ne bodo upali pokazati vse brezozirnosti, posebno smo mi pred tem obvarovani, ako se nam posreči za naše težnje pridobiti Poljake.

Pismo iz Amerike

Aleks. Toman.

New York, meseca junija 1894.

Yes the times are bad — da časi so slabi tudi v deželi dolarjev: v Zjedinjenih državah.

Skoro v vseh 44 državah iz katerih zveza obstoji, vre in poka — pa nevarnosti za obstanek ljudovlade ni nobene.

Ako Vi v Evropi čitate novice tikajoče se naše republike, se pač čudite, kako more to vse biti, ne da se vladni voz ne preobrne in se vse ne polomi. Nas tukaj v Ameriki ne more nič v začudenje spraviti, ker smo že na vse te stvari navajeni.

Po dobi narodnogospodarskega cveta in blagra nam je usoda v teku zadnjega leta podala bridko kupico obrtnega in

kupčijskega propala. Ni čuda torej da Coxeyem, štrajki, obo-roženi vstanki delavcev in — ženske, kričeče po volilni pravici sivijo in belijo glave naših državnikov.

Uzroki tukajšnih slabih časov se pač ujemajo z onimi, kateri so krivi, da je po celem sveti blagostanje narodov začelo hirati. Preveliki industrijski napredek, izvir visoka stopinje, na katerej v sedanjih časih dobi učenost stoji, je pač največji razlog, zakaj je tako. Vsaka reč ima svojo dobro in svojo slabo stran in to vidimo tudi v tem slučaju.

Kako se more vse to porabiti, kar toliko milijonov delavnih rok in neštivilno strojev prestroji v človečanstvu koristne izdelke?

Osobito tukaj je strojestavstvo čudovito razvito in za najnavadnejše ročne opravila se Američan poslužuje strojnih priprav. Ni se čuditi, da so skladišča prepolna izdelanega blaga in da na stotisuče delavcev pohaja brez dela.

Lenoba brez denarja prouzročuje bolešt v želodeci — navadno imenovano lakota. Kjer je veliko lačnih ljudi zbrano, tam vlada čmernost, nezadovoljnost.

Tako je pač Mister Coxey iz Massillona, O. ugibal, ko je pred tremi meseci sklenil na čelu več sto lačnih, razstrganih brezposelnih korakati v Washington, ter od senata tirjati, da ta postavodajni zbor takoj izla postave in potrebni denar v svrhu, da ljudstvo dobi delo.

Ko je Mister Coxey pred velikanskem, prekrasnim kapitolskem poslopjem stal so se mu prsa širile v zavesti svojega veličastnega poklica in joj! — stopil je na zeleno lepo travo, katera obdaja Zvezno palačo. Ko bi trenil so ga imeli modrosuknjati kapitolski čuvaji pri škricih in ko so ga narprej malo po ljubeznjivi amerik. šegi pobežali z svojimi bati vrgli so ga z njegovim chief: marshall-om Charles Brown-om v temno ječo. Grda zločinca! zakaj sta pa tudi pregledala malo tablico na katerej je tako razumljivo napisano: „keep off the grass“. „Na travo stopiti je prepovedano“ v vseh amerik. javnih parkih in za prestop te zapovedi sta Coxey in Brown delala 15 dnij v službi slavne republike, katera jima je blagovolila za to prenočišče in hrano dati. Ker je vsak dolar dober, katerega se more „pošteno“ pridobiti, sodnik, kateri jih je obsodil ni pozabil še 10 dol. od vsakega tirjati. Morebiti za to, ker sta se predrznila dihati.

Da, v Zjedinjenih državah se strogo tirja natančno izpolnjevanje postav od revnih državljanov.

Ako pa elegantna ekipaža kakega krivonosatega borznega falota, ali predsednika kakega bogatega društva poruši cele vrste lepih cvetlic in dražega grmičevja, potem mastno pitani „Capitol — policeman“ k večjemu bolj proseče ko zapovedajoče opominja kočijaža biti prihodnjič bolj pazljiv — pa tudi to se ne predrzne, prej dokler mogočni gospodar kočije ni zginil v palačo, kjer se hoče pogoditi s senatorji za ceno jih glasov v svrhu te ali druge za njegovo društvo ugodne postave.

Coxey je z svojo „Industrial-army“ ali „Commonwealer-ji“ najdel več posnemovalcev in tako imamo zdaj prizor, da se proti Washingtonu pomika zdaj 10 do 12 armad te vrste. Ljudstvo na deželi preskrbi te ljudi z živežem, bodisi iz usmiljenja, bodisi od strahu. Če si ti industrijski „soldier“ (vojaci) naveličajo peš hoditi, niso prav nič v zadregi, kako bo dalje šlo. Prvi železnični vlak, kateri jim pride v pest, podaja jim lepo priložnost jih upešane noge malo opočiti — za to ga ukradejo. Kakor besni potem dirjajo z vsemi parnimi silami proti Washingtonu — tako, da celi vojni red dotične proge prestane. Železnični uradniki vedo, da so „Commonwealerji“ odločni pajdaši, kateri se tudi hudobca ne boje — temveč, ker nimajo družega ko življenje zgubiti. Življenje!? vedite, ta stvar je zelo cena v Ameriki. To je uzrok da so takim z nepočesanim Coxeycem obloženim vlakom vse proge proste, da se morebiti kako imetje železnice ne poškoduje. (Konec sledi)